

RUSIJA MED AVTOKRACIJO IN REVOLUCIJO

avtokracija-politična ureditev, v kateri ima neomejeno, samovoljno oblast en človek ali majhna skupina

revolucija- radikalna sprememba družbenih, ekonomskih, političnih odnosov, ki jo izvedejo napredne družbene sile

-Rusija se je razvijala med avtokracijo in revolucijo

-na eni strani je imela zaostalo družbeno in gospodarsko strukturo, na drugi pa je igrala pomembno vlogo v svetovni politiki

-na vzhodu se je razširila do meja Afganistana in Kitajske

-v primerjavi z Zah. je bila zaostala, v primerjavi z Vzh. pa imperialistična velesila

REFORME ALEKSANDRA II.

-ker je poraz v krimski vojni(1853-56) pokazal zaostalost caristične Rusije se je Car Aleksander II. odločil za postopno uvajanje liberalnih reform:

-*odpravil je osebne odvisnosti kmetov in tako je več kot 20mio. kmetov dobilo osebno svobodo in minimalne državljanske pravice:pravica do poroke in posedovanja lastnine ter ukvarjanja s trgovino). Položaj kmetov se vseeno ni bistveno izboljšal. Za zemljo so morali plačevati veliko odkupnino. Večina zemlje je prišla v kolektivno lastništvo kmečkih občin(mir) in ne v last kmetov.

-*temeljito so reformirali vojsko in *sanirali javne finance, *modernizirali osnovno in srednje šolstvo ter *dali večjo avtonomijo univerzam

-l.1864 so na lokalnem oz. regionalnem nivoju začeli uvajati predstavniška telesa-zemstva(organ krajevne samouprave), ki so bila odgovorna za javno šolstvo, zdravstvo in ceste.

-reforme so spodbudile gospodarsko modernizacijo: l.1857 je vlada začela načrtno graditi

železniško omrežje in do l.1876 so v Rusiji zgradili že 20.000km železniških prog

-gradnja železniškega omrežja je pospešila industrijsko rast

-v Ukrajini se je razvijala železarska industrija, v Donskem bazenu premogovništvo, na Kavkazu naftna industrija, Rusija je bila pomembna izvoznica žita v Zah. Evropo

RADIKALNA GIBANJA

-Aleksandrove reforme so vnesle velike spremembe. Car ni hotel uvesti parlamentarne demokracije po zahodnoevropskem zgledu

-po porazu v krimski vojni se je začelo krepiti radikalno gibanje narodnikov, ki so verjeli, da se Rusija lahko izogne zlu kapitalizmu(gospodarsko-družbena ureditev, v kateri so proizvodjalna sredstva v privatni lasti) z oblikovanjem socialistične(socializem gospodarsko-družbena ureditev, v kateri so proizvodjalna sredstva v družbeni lasti), demokratske(vladavina večine) in egalitarne(enakopravne) družbe, temelječe na kmečkih občinah

-l.1874 je okoli 3000 mladih intelektualcev šlo med kmečko ljudstvo, da bi jih poučili o ciljih svojega gibanja. Ljudje pa so jih ignorirali in celo prijavljali policiji

-del narodnikov se je zato odločil za terorizem(uporaba nasilnega ravnanja, s katerim se hoče doseči, da si kdo ne upa ravnati, kot želi)

-člani tajnih org. Zemlja in svoboda in Narodna volja sta konec 70ih let organizirali teroristične napade na predstavnike oblasti: l.1881 jim je uspel atentat na Aleksandra II.

-po atentatu so oblasti Narodno voljo razbile, a sta se njen vpliv in organizacija kazala tudi kasneje. Na začetku 20.stol. sta jo posnemali zlasti Socialistična revolucionarna stranka in komunistična stranka

OBDOBJE REAKCIJE

-z **Aleksandrom III.** je v Rusiji nastopilo obdobje reakcije(nazadnjaštvo; nasprotovanje napredku, revolucionarnim spremembam in prizadevanje za ohranitev starega)

-nanj je pomembno vplival njegov svetovalec Konstantin Pobednoscev, ki je menil, da je demokracija laž in zagovarjal idejo, da lahko rusko stabilnost zagotovita le aristokracija(plemstvo) in pravoslavje

-Aleksander je okrepil svojo avtokratsko(neomejeno oblast ima 1 človek) vladavino:oblasti so krepile nadzor nad kmečkimi občinami, povečale vlogo plemstva v zemstvih(organ krajevne samouprave), ukinile avtonomijo(samoupravo) univerz, poostrele cenzuro in začele načrtno rusifikacijo neruskega preb.

-Aleksandrov **naslednik Nikolaj II.**, ki je bil nesposoben in nesamozavesten vladar je nasprotoval spremembam in parlamentarni demokraciji

-v času njegove vladavine je Rusija vse bolj zaostajala za zahodom

-nezadovoljstvo z režimom se je vse bolj stopnjevalo in l.1905 izbruhnilo v revolucijo

RUSKA REVOLUCIJA 1905

-Rusijo je zajel industrijski bum

- Rusija se je s pomočjo tujega kapitala prebila na 2. mesto na svetu po dolžini železniških prog
- izkop železa in premoga se je podvojil
- hiter ind. razvoj je prinesel socialne pretrese: zaradi padanja cen žita in naraščanja rent so največji davek hitre industrializacije plačali kmetje
- delavci so bili v izredno slabem položaju: nizke mezde, slabe življenjske razmere
- z rusifikacijo so bili nezadovoljni neruski narodi države, ki so tvorili več kot polovico celotnega preb.
- razmere so se še zaostriale po ruskem porazu v vojni z Japonsko(1904-05)
- prihajalo je do kmečkih nemirov in delavskih strank
- okt.1905 je izbruhnila generalna stavka, ki je Nikolaja II. prisilila, da je obljubil ustavo
- carjev oktobrski manifest je prinesel konec generalne stavke in revolucije, napovedal spoštovanje temeljnih državljskih pravic in svoboščin ter uvedbo parlamentarne demokracije
- z volitvami v dumo(državni zbor), je bil carjevi avtokraciji zadan udarec, čeprav si je že naslednje leto s temeljnimi zakoni povrnil večji del oblasti in omejil pristojnosti dume

PONOVNI RAZVOJ

- revolucionarni izbruh je odprl vrata nekaterim drugim reformam:
 - vlada je dovolila ustanavljanje sindikatov in vpeljala osnovno zdravstveno zavarovanje za delavce
 - v letih pred 1. sv vojno so se letni izdatki za izobraževanje početrili
- Ruska industrija je med leti 1906-13 cvetela: dotlej nerazvit notranji trg se je hitro razvijal, izjemna zunanjetrgovinska bilanca
 - izjemno pomembna je bila agrarna reforma, izvedel jo je ministrski predsednik Peter Stolypin. Prinesla je konec kolektivnega kmečkega gospodarstva. Z njo so kmetje zapustili kmečke občine in začeli zemljo obdelovati kot samostojni dedni posestniki. Z reformo je narasel sloj bogatih kmetov, ki naj bi po Stolypinovi zamisli deloval kot faktor stabilnosti na podeželju
- pred 1. sv. vojno je bila Rusija četrta najmočnejša industrijska država sveta
- vseeno so jo pestile številne težave:imela je največji zunanji dolg na svetu, bila je odvisna od tujih strokovnjakov in še vedno nerazvita
- v primerjavi z zahodom so bile vse reforme neustrezne in omejene